

Inhoud

Inleiding.....	2
Waarom zijn we hier bij elkaar?	3
Hoe betrekken we bewoners (participatie)?.....	3
De rol van de Energie opbouwwerker en de Energieloket adviseur	5
Resultaten van de eerste vragenlijst	5
Meer uitgangspunten voor de overstap op schone energie.....	5
Hoe betrekken we meer bewoners?	6
Afronding en vervolg	7
Vragen & antwoorden	7
Waarom specifiek de Wormshoef uitgekozen?	8
Houtstook & Biomassa / Warmtebedrijf Ede	8
Mag je als bewoner zelf beslissen	8
Is er aandacht is voor praktische oplossingen voor bestaande bouw?	8
Hoe ziet het dan met netcongestie?.....	9
Wat is de definitie van "schone" energie?	9
Sfeerimpressie.....	10

Bijlagen

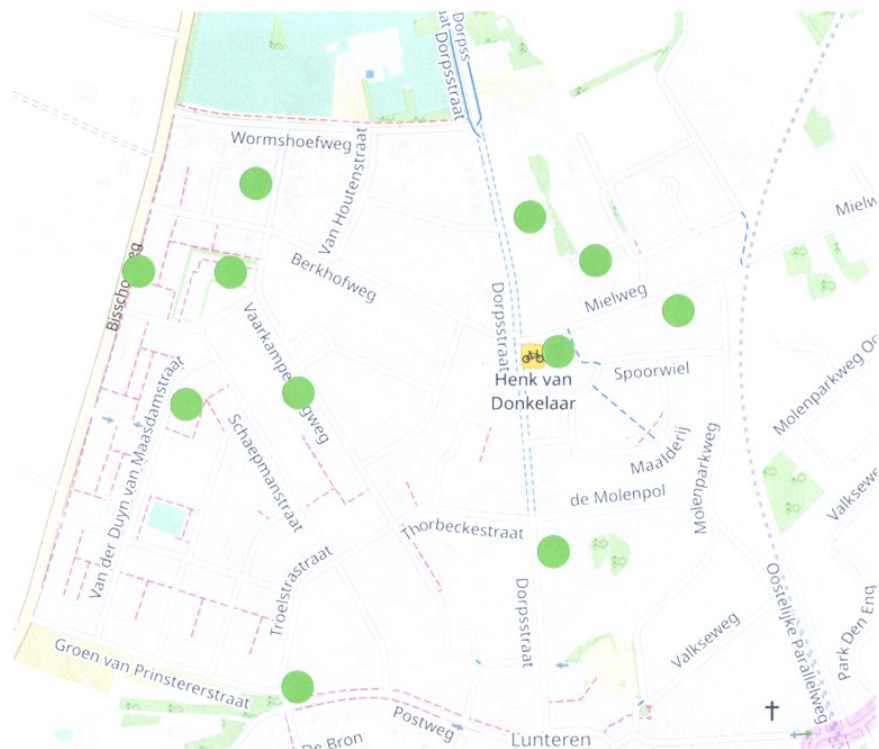
Sheets	20260324 Presentatie 1e Meedenkavond Wormshoef.pdf
Uitslagen eerste vragenlijst	Wormshoef-resultaten-eerste-vragenlijst-16-maart-2026.pdf
Nota van Uitgangspunten	Concept Nota van Uitgangspunten Energietransitie Wormshoef 24 maart 2026.pdf

Vragen, opmerkingen, aanvullingen en suggesties kunnen altijd gemaild naar:
wormshoef@energiesamenfoodvalley.nl.

Inleiding

Tijdens de eerste meedenkavond over de overstap naar schone energie voor de Wormshoef konden 11 van de 21 meedenkers aanwezig zijn. De deelnemers komen uit verschillende delen van de wijk, waardoor we samen een eerste beeld konden vormen van de kansen en wensen voor de hele Wormshoef.

De groene stipjes geven weer in welke straten de meedenkers wonen, niet hun daadwerkelijke huisnummer.

De avond vond plaats bij buurtcentrum de Schakel. De avond begon met koffie, thee en een lekkere plak cake, om elkaar alvast een beetje te leren kennen.

De sfeer en energie zat er gelijk goed in! De avond werd afgetrapt door Sorin Sterie, projectleider van Gemeente Ede. Sorin vroeg de meedenkers waarom zij graag willen meedenken over het energiezuiniger maken van de wijk. Verschillende redenen werden benoemd, enkele voorbeelden: benieuwd naar hoe mede buurtgenoten denken over de energietransitie en alles wat hierbij komt kijken, het belangrijk vinden om met buurtgenoten te praten over de energietransitie, de collectieve aanpak en bewustwording van verschillende woningen, ook gaven huurders aan: "belangrijk dat er ook aan ons wordt gedacht, wat zijn onze mogelijkheden, Woonstede bepaalt uiteindelijk, toch?".

Waarom zijn we hier bij elkaar?

De overheid heeft elke gemeente in Nederland verplicht om de **regie** te voeren. Dat betekent dat de gemeente ervoor moet zorgen en helpen dat de overstap op schone energie gebeurt. De gemeenten moeten één globaal plan voor de gehele gemeente hebben en een plan per wijk of buurt maken.

Projectleider warmte Sorin Sterie lichtte de Edese warmtevisie uit 2021 van Gemeente Ede, het globale plan voor alle wijken in gemeente Ede. In 2021 was de visie voor de Wormshoef: eerst energie besparen en dan overstappen op schone energie. Dit jaar maken we samen met de buurt hier een Buurtuitvoeringsplan voor (BUP). In het BUP komt te staan hoe, wanneer én hoe lang we erover gaan doen. Eind 2026 is het de bedoeling dat het plan af is. Gelukkig (zie ook de sheets) is over de afgelopen jaren al heel veel energie bespaard in de wijk! Ook Woonstede heeft het grootste deel van de huurwoningen al geïsoleerd.

Op de allerbelangrijkste vraag van de meedenkers “komt het warmtebedrijf Ede hier?”, gaf Sorin meteen een duidelijk antwoord: alle opties liggen nog open, maar één ding staat vast, er komt beslist géén warmtenet van Warmtebedrijf Ede (zie ook verderop in dit verslag bij de antwoorden op de belangrijkste vragen).

Wel gaan we samen kijken naar mogelijke andere oplossingen, zoals buurtwarmte in handen van inwoners en een zeer laag temperatuur (ZLT) warmtenet. Zo heeft Sorin een excursie georganiseerd naar Hilversum op 29 april waar een klein ZLT warmtenet voor 40 huishoudens ligt van dewarmtemaatschappij.nl. Ook van Woonstede gaat iemand mee en een aantal van de meedenkers. Misschien is dit een oplossing voor de huurwoningen van Woonstede. Of voor een straat met koopwoningen als genoeg bewoners mee willen doen. Ook individuele oplossingen gaan we uitwerken.

De rol van meedenkers is dus enorm belangrijk en bepalend in de richting van dit project!

Hoe betrekken we bewoners (participatie)?

Energie Samen Foodvalley is een collectief van inwoners dat met gemeente Ede samenwerkt in de energietransitie en gevraagd is de participatie te verzorgen.

De mensen bij Energie Samen Foodvalley zijn de “hulptroepen” van energievoorziening ValleiEnergie, in 2012 ooit gestart door 4 inwoners. Zij hadden zelf geen geschikt dak voor zonnepanelen en gingen op zoek naar een geschikt groot dak in de buurt. Om daar hun panelen op te leggen. Toen dat eenmaal gelukt was, smaakte dat al snel naar meer. Inmiddels zijn zo’n 18 zonne-installaties gerealiseerd en uit de hele regio Foodvalley zo’n 1.000 burgers aangesloten, ook kleine bedrijven zijn lid.

(Elk jaar brengt HIER (hier.nu/) in kaart de ontwikkeling van burgerinitiatieven in Nederland in kaart. De lokale energie monitor 2025 (hier.nu/lokale-energie-monitor-2025) laat zien dat er in Nederland 696 energievoorziening en naar schatting zo’n 1.000 bewonersinitiatieven. Ook zijn er in Nederland diverse bewonersinitiatieven van groot tot klein die zelf een eigen warmtenet hebben aangelegd of nu bezig zijn dat te ontwikkelen.)

Energie opbouwwerker Yvonne Kleefkens gaf uitleg over de participatieaanpak: “inwoners beseffen vaak onvoldoende dat ze veel invloed kunnen hebben, hun stem mogen laten horen én, zelf of met elkaar hun eigen schone energievoorziening mogen regelen”.

Of dat in de Wormshoef gaat gebeuren is dus aan de bewoners en gaan we nog ontdekken. In ieder geval moeten alle bewoners van de Wormshoef geïnformeerd en geraadpleegd worden. Informeren en raadplegen is nu één keer gedaan: via de bewonersbrief met beknopte informatie over het traject en de mogelijkheid om een korte vragenlijst in te vullen. Er komen nog meer momenten. Iedereen moet immers zijn stem kunnen laten horen. En als men dat wil ook kunnen adviseren, meeschrijven (coproduceren), bijvoorbeeld aan de Nota van Uitgangspunten of het BUP. Of tóch samen met burens een buurtwarmte project starten, ofwel zelf beslissen én ook uitvoeren.

Participatie organiseren wij met 3 “kringen”: de meedenkers, de geïnteresseerden en de geïnformeerden. Zie ook onderstaande figuur:

2. abonnees nieuwsbrief

3. alle inwoners, alle gebouweigenaren, alle andere belanghebbenden (b.v. netbeheerder)

De meedenkers kunnen beslissen zelf in dit traject hoe ze mee willen doen: adviseren, coproduceren of meebeslissen. En natuurlijk ook om als meedenker weer te stoppen. Er zijn momenteel 32 abonnees voor de wijknieuwsbrief, de kring geïnteresseerden. Deze bewoners worden via de nieuwsbrief regelmatig geïnformeerd over de voortgang en uitkomsten van het traject en ontvangen tips om direct duurzamer te wonen. De hele wijk, de kring geïnformeerden, wordt via brieven en bewoner evenementen geïnformeerd over het proces en de uitkomsten van het BUP.

Ook de eigenaren van winkelpanden en andere utiliteitsgebouwen worden tijdens deze fase betrokken, maar via een ander traject.

Huurders zijn natuurlijk afhankelijk van Woonstede voor de uitvoering en overstap naar schone energie. Juist nu is het daarom belangrijk dat wij ook hun wensen en belangen meenemen en neerleggen bij Woonstede. Ook al heeft Woonstede voor de eerste 5 jaren nog geen concrete plannen, ze kijken wel mee naar de nieuwste mogelijkheden en ontwikkelingen. Gelukkig hebben we ook 6 huurders in de groep meedenkers!

De rol van de Energie opbouwwerker en de Energieloket adviseur

De rol van de Energieopbouwwerker is het meedenkproces in goede banen leiden. Met al je vragen die gaan over het participatietraject of mogelijke oplossingen voor de wijk kun je bij de Yvonne en Elianne terecht.

Naast het uitvoeren van de participatie verzorgt Energie Samen Foodvalley ook het Energieloket Ede. Energieadviseur Elout van Drenth is speciaal voor jullie beschikbaar voor persoonlijk advies om je huis te verduurzamen en welke subsidies en leningen daarvoor beschikbaar zijn.. Je kan ook altijd je persoonlijke vragen stellen via het online webformulier, door te bellen of door langs te gaan bij het energieloket in Ede, zie verder op energieloket-ed.nl en ede-natuurlijk.nl/subsidies-en-leningen. Alle energie adviseurs helpen je met een persoonlijk advies, gratis en onafhankelijk, speciaal voor jouw woning. Of met het aanvragen van subsidie en leningen.

Resultaten van de eerste vragenlijst

De poll is ingevuld door 44 bewoners. Alle resultaten zijn te vinden in de bijlage. Uit de poll kwamen de volgende uitgangspunten naar voren:

- Het moet voor iedereen te betalen zijn
- De bewoner moet zelf kunnen kiezen op welke manier
- Na de overstap mag er geen hinder zijn, zoals geluid of zicht
- De bewoner moet zelf kunnen kiezen wanneer de overstap gemaakt wordt
- Er moet voldoende ruimte in de woning zijn.
- Iedereen moet kunnen meedenken en beslissen over de oplossingen
- Zo min mogelijk overlast in de woning tijdens de overstap
- Zo min mogelijk overlast in de straat tijdens de overstap

Een tweede en uitgebreidere vragenlijst is in de maak. Omdat de meedenkers de respons op de eerste vragenlijst vonden tegenvallen, bekijken we nog met elkaar hoe we meer respons kunnen krijgen.

Meer uitgangspunten voor de overstap op schone energie

De vragenlijst heeft dus al een mooie lijst van belangrijke voorwaarden opgeleverd. De meedenkers hebben in groepjes verder besproken wat nog meer belangrijk is. Dit is de nu de lijst geworden:

- ✓ De overstap moet voor iedereen te betalen zijn.
- ✓ Kosten voor bewoners moeten zo mogelijk omlaag.
- ✓ Het streven is naar zo laag mogelijke maatschappelijke kosten en eerlijke verdeling te gaan.
- ✓ De overgang naar schone energie combineren we met energiebesparing.
- ✓ De bewoner moet zelf kunnen kiezen op welke manier.
- ✓ Na de overstap mag er geen hinder zijn, zoals geluid of zicht.
- ✓ De bewoner moet zelf kunnen kiezen wanneer de overstap gemaakt wordt

- ✓ Er moet voldoende ruimte in de woning zijn.
- ✓ Zo min mogelijk overlast in de straat tijdens de overstap.
- ✓ Iedereen moet kunnen meedenken en beslissen over de oplossingen.
- ✓ Zoveel mogelijk benutting van schone (hernieuwbare) warmtebronnen.
- ✓ We gaan zoveel mogelijk voor eigenaarschap (zelf over de bronnen en installaties beschikken, energie in eigen handen) en zo min mogelijk afhankelijkheid van derden (zelfbeschikkingsrecht).
- ✓ We geven de voorkeur aan lokale of regionale oplossingen (circa 20km).
- ✓ De bestaande aardgasleidingen worden niet weggehaald.
- ✓ Er moeten diverse subsidies en aantrekkelijke leningen voor de financiering van maatregelen beschikbaar zijn. Ook voor huurders en het moet duidelijk zijn wat zij er voor terugkrijgen.
- ✓ De gemeente ondersteunt de bewoners waar nodig, bijvoorbeeld bij vergunningverlening in het kader van buurtwarmte.
- ✓ Kom met een duidelijk “ontzorgaanbod” of “menukaart” voor het nemen van maatregelen, dat klaarligt voor de bewoner zodra deze er aan toe is.
- ✓ Het BUP moet een perspectief bieden aan bewoners en ook duidelijk zijn over wat geen optie is.
- ✓ Het Energielabel moet belangrijker worden.
- ✓ Ontwikkelingen gaan hard. Het kan dus noodzakelijk zijn of gebeuren dat adviezen en rekenmodellen geactualiseerd moeten worden in een vervolgfase. Dit kan eventueel leiden tot aanpassing van eerder gedane keuzen. Neem daarom ijkmomenten op in het BUP (2035 of 2040), zodat je kunt inspelen op ontwikkelingen.

In de loop van dit traject kunnen er nog steeds uitgangspunten bijkomen.

Hoe betrekken we meer bewoners?

We zijn al blij met deze mooie start, waar we nu met 21 meedenkers zijn en 32 geïnteresseerden in die op de hoogte gehouden willen worden via de nieuwsbrief. We willen nog veel meer bewoners bereiken en de kans geven om meer betrokken te zijn.

Sociaal werkers Nienke en Eline van Malkander zijn door gemeente Ede gevraagd de bewoners te ondersteunen met participeren. Zij deelden hun ideeën hoe we nog meer bewoners kunnen betrekken. Zij willen graag de wijk in om te horen wat er leeft bij huurders en eigenaren rondom energiebesparing en verwarmen met schone energie. En hoe bewoners tegen dit traject aankijken. Zij hebben daarvoor een bakfiets, kunnen koffie, thee en stoeltjes meenemen en het gesprek aangaan.

Daarna zijn we in 3 groepjes verder gaan brainstormen. Met als resultaat:

- Subsidies meteen op de website zetten en helpen bij aanvragen. Goed duidelijk maken wat je als bewoner kunt aanvragen. *(Tijdens de sessie bleek dat meerdere meedenkers niet op de hoogte zijn van het Energieloket, nu gelukkig wel!)*

- Aansluiten bij activiteiten in dorpshuis, bijvoorbeeld het woensdagavond maaltijd in de Schakel/Westhoffhuis. Ook de Molukse gemeenschap organiseert een eigen maaltijd.
- Aansluiten bij activiteiten die bewoners zelf organiseren, bijvoorbeeld een niet geplande BBQ in de Kees de Koninglaan/Blankespoorselandweg, app groepen.
- Met de bakfiets op slimme locaties gaan staan, zoals na de lunch/voor het avondeten bij het Piersonplein waar een honden uitlaatplek is, de voetbal en tennisvereniging.
- Gebruikmaken van de nieuwsbrief van de Dorpsraad, de Lunterse krant. Met positieve artikelen en voorbeelden.

Afronding en vervolg

Na de opdrachten kwam de eerste meedenkavond ten einde. Zowel vanuit de bewoners, als vanuit Gemeente Ede, Energie Samen Foodvalley en Malkander is deze eerste avond zeer positief ervaren!

In de afronding werd nogmaals benoemd: het hele plan ligt nog open, deze avond was een inleiding op dit traject. Daarbij willen we alle bewoners van de Wormshoef die dit verslag ook lezen, laten weten dat meedenken zeker nog kan. Ook al was je niet aanwezig bij de eerste meedenksessie. Je bent van harte welkom bij volgende meedenkavonden.

In de volgende sessie gaan we in ieder geval uitgebreider en meer de diepte in op de verschillende mogelijke oplossingen voor verwarmen met schone energie. Aan de hand van deze vragen van de meedenkers:

- Wat kunnen we oplossen, gebruik makende van de huidige infrastructuur?
- Heb je nog meer voorbeelden van oplossingen? Zoals bijvoorbeeld buurtbatterijen. Voor de beeldvorming zodat we thuis kunnen kijken wat opties zijn als oplossingen, inlezen.
- Is het mogelijk om ons groene afval te verbranden en daar warmte uit te halen?
- Er is vraag naar een overzicht: wat is er allemaal mogelijk? Zowel voor een woning als voor de gehele buurt. Belangrijk is dat bij de voorbeelden alles belicht wordt: kosten, ruimte, terugwintijd etc. Zodat mensen geïnspireerd raken en hun eigen woning herkennen in andere woningen.
- Kan ik te weten komen hoe ik mij verhoud tot anderen wat betreft energiegebruik bijv. Dan kan ik ook makkelijker het gesprek aangaan met anderen.

En meedenker Henk van Hee, actief voor het Repair café en voor de Dorpsraad met het verzamelen van voorbeeldwoningen, nodigt meedenkers die al maatregelen hebben genomen uit om gratis lid te worden van de Dorpsraad en hun woning aan te melden. Op dit moment staan er 2 woningen, kijk eens op: dorpsraadlunteren.nl/duurzame-huizen-route/

Voor de week van 18 mei wordt een nieuwe datumprikker voor de volgende meedenksessie aan alle meedenkers verstuurd.

Vragen & antwoorden

Niet alle vragen konden meteen de eerste sessie beantwoord worden. Deze stond immers in het teken van opstart en kennismaken. De vragen die wel beantwoord zijn, ook uit de eerste vragenlijst, volgen hierna.

Waarom specifiek de Wormshoef uitgekozen?

We hebben als gemeente gekeken in welke wijken de meeste winst behaald kan worden in de kortste tijd. De Wormshoef is een wijk waarbij veel winst behaald kan worden met isolatie. Vandaar dat de Wormshoef nu door de gemeente wordt aangepakt." Zo werken we stap voor stap toe naar een aardgasvrij 2050. Eerder zijn we al begonnen in de Zeehelden-, Bloemen-, Indische en Vogelbuurt en de Rietkampen. Ook ondersteunen we bewoner 2 initiatieven in Bennekom en Otterlo die met hun burens aan de slag willen met energiebesparing. Ook hebben we 2 jaar lang de commissie Duurzaamheid van de Dorpsraad ondersteund.

Houtstook & Biomassa / Warmtebedrijf Ede

- Hoe kunnen we met schone energie ver weg blijven van houtstook en biomassacentrales in Lunteren?
- Laagste inkomens betalen daar dubbel voor hun energie voor wat in feite een hele grote hout kachel is. Ik maak me erg zorgen dat dit weer gebeurt.

Antwoord

De gemeente en het Warmtebedrijf hebben periodiek overleg. Als gemeente zien we ook een aantal zaken waar we ons hard voor maken, zoals de uitfasering van de biomassacentrales en de betaalbaarheid van een warmtenet. Het warmtebedrijf Ede heeft geen plannen voor de aanleg van een warmtenet in Lunteren of in andere dorpen. We kunnen een houtgestookt warmtenet van het Warmtebedrijf Ede, **uitsluiten** in dit traject. Er zijn andere warmtenetten, zonder enige vorm van verbranding, die we onder de aandacht gaan brengen als mogelijke kansen voor De Wormshoef.

Mag je als bewoner zelf beslissen

Of worden we verplicht om over te stappen?

Antwoord

Op dit moment mag je nog zelf beslissen en er zijn geen plannen om het aardgasnet in de Wormshoef op korte termijn te verwijderen. Gemeenten krijgen in de toekomst de mogelijkheid om wijken aan te wijzen om van het aardgas af te gaan maar in Ede is hier nog niet toe besloten. Dat zal dan via een zorgvuldig proces moeten gebeuren. Bovendien moet tussen het moment van aanwijzen en dat het aardgas ook echt verdwijnt, voldoende tijd zitten, minimaal 8 jaar. Hoe wij de Wormshoef voorbereiden op aardgasvrij wonen is onderdeel van de wijkgerichte aanpak die wij net gestart zijn, we nodigen je van harte uit hier aan deel te nemen.

Is er aandacht is voor praktische oplossingen voor bestaande bouw?

En dat er na isolatie niet alle pijlen gericht wordt op elektrisch verwarmen.

Antwoord

Jazeker. Daarom zitten we ook hier bij elkaar, om er voor te zorgen dat de inwoners zelf besluiten hoe de gebouwen in De Wormshoef anders dan met aardgas verwarmd moeten worden. Wij informeren jullie graag zo breed als mogelijk over alle kansen. We leggen de keuzes dus aan jullie voor met mogelijke plus en minpunten en adviseren over de wenselijkheid. Uiteindelijk beslissen jullie welke kant het op gaat en steunen wij jullie in je keuze. We volgen de nieuwste technische ontwikkelingen op de voet.

Hoe ziet het dan met netcongestie?

Is het niet onrealistisch om nog meer belasting aan het energienet toe te voegen op de korte en middellange termijn? Waarom nu zoveel kosten en moeite als het is heel moeilijk is om nieuwe woningen en bedrijven aan te sluiten op het energienet.

Antwoord

Het BUP is gericht op de lange termijn richting 2050. Tegen die tijd zal het energienet er waarschijnlijk anders uitzien. We zien een aantal ontwikkelingen, waar we jullie graag in meenemen. Een voorbeeld is dat elektrische energie meer lokaal moet worden opgewekt en verbruikt. In zijn algemeenheid kunnen we in deze fase zeggen, dat we rekening houden met wat het net nu aan kan, maar ook hoe het net er in de toekomst uit zal zien. We voegen dus niet zozeer meer belasting toe aan het net, maar spreiden het gebruik beter en slimmer over een langere tijd. Dus minder pieken en dalen, maar een meer 'uitgesmeerd' gebruik over de dag, zo veel als mogelijk gelijktijdig met lokale opwek.

Ontwikkelingen staan niet los van elkaar. We kunnen niet wachten totdat andere zaken volledig zijn opgelost, maar moeten aan de slag met meerdere uitdagingen naast elkaar. Terwijl men werkt aan het beter benutten van het net, gaan alle gemeenten in het hele land ook door met lange termijn trajecten om de gebouwde omgeving aardgasvrij te krijgen in 2050. In alle trajecten zitten netbeheerders aan tafel. Zodat de netbeheerders rekening kunnen houden met plannen van gemeenten en de gemeenten kunnen helpen met informatie over het net. We houden dus goed rekening met elkaar, om er voor te zorgen dat problemen zo goed als mogelijk voor de lange termijn worden aangepakt. Voor de korte termijn geldt in Lunteren het volgende: in Lunteren wordt op dit moment het netwerk uitgebreid en dat zal in 2029 klaar zijn.

Wat is de definitie van "schone" energie?

Antwoord

Schone energie komt uit **een bijna onuitputtelijke bron** en die na ingebruikname geen uitstoot van broeikasgassen veroorzaakt (zoals uitstoot door verbranding). Goede voorbeelden zijn energie uit zon, wind, lucht en bodemenergie (ondiep is tot 500 meter; meer dan 500 meter is geothermie).

Sfeerimpressie

